

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 29 listopada 1975 r.

w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi.

Na podstawie art. 186 § 2 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91), po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Pracownica zatrudniona w zakładzie pracy co najmniej 12 miesięcy może wystąpić o udzielenie jej po zakończeniu urlopu macierzyńskiego urlopu bezpłatnego, zwanego dalej „urlopem bezpłatnym”, w wymiarze do 3 lat w celu sprawowania opieki nad dzieckiem, najdłużej jednak do ukończenia przez nie 4 lat życia. Do 12-miesięcznego okresu zatrudnienia uprawniającego do urlopu bezpłatnego wlicza się poprzedni okres zatrudnienia, jeżeli podlega on wliczeniu do okresu pracy, od którego zależy długość okresu wypowiedzenia umowy o pracę.

2. Pracownica, która przyjęła dziecko na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, oraz pracownica, która sprawuje opiekę nad dzieckiem męża, może wystąpić z wnioskiem o udzielenie jej urlopu bezpłatnego na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu.

3. Pracownicy, która korzystała z urlopu bezpłatnego w mniejszym wymiarze niż określony w ust. 1, zakład pracy może na jej wniosek udzielić dalszego bezpłatnego urlopu, jeżeli nie zakłóci to normalnego toku pracy. Jednakże cały urlop bezpłatny pracownica może wykorzystać najwyżej w 4 częściach.

§ 2. 1. Zakład pracy obowiązany jest udzielić pracownicy urlopu bezpłatnego w terminie przez nią wskazanym, a po zakończeniu tego urlopu zatrudnić ją na stanowisku równorzędnym lub na innym stanowisku odpowiadającym jej kwalifikacjom, za wynagrodzeniem nie mniejszym od pobieranego przed urlopem.

2. Z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego pracownica powinna wystąpić co najmniej na dwa tygodnie przed wskazanym przez siebie terminem rozpoczęcia tego urlopu. Jeżeli nie zakłóci to normalnego toku pracy, urlop może być udzielony w terminie wcześniejszym, wskazanym przez pracownicę. Z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego pracownica może wystąpić jeszcze przed zakończeniem urlopu macierzyńskiego.

3. Pracownicy zatrudnionej na podstawie umowy o pracę na czas określony i na okres wstępny urlopu bezpłatnego udziela się nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa została zawarta.

§ 3. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć umowy o pracę po złożeniu przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu bezpłatnego, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłaby w czasie trwania stosunku pracy.

2. Rozwiązanie umowy o pracę nie może nastąpić w razie złożenia przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu bezpłatnego po wypowiedzeniu umowy przez zakład pracy, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłaby w czasie trwania stosunku pracy.

3. W razie wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę z naruszeniem ust. 1 i 2 pracownica może wnieść odwołanie od wypowiedzenia w trybie art. 44 Kodeksu pracy.

4. Jeżeli pracownica wystąpiła z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego po wypowiedzeniu jej umowy o pracę w takim czasie, że termin rozpoczęcia urlopu bezpłatnego przypadłby po rozwiązaniu stosunku pracy, zakład pracy może udzielić na jej wniosek tego urlopu w terminie wcześniejszym, jednak na okres nie dłuższy niż do rozwiązania umowy o pracę, jeżeli nie zakłóci to normalnego toku pracy.

§ 4. W czasie urlopu bezpłatnego pracownica zachowuje dla siebie i dla członków rodziny prawo do świadczeń społecznej służby zdrowia oraz prawo do zasiłków rodzinnych.

§ 5. W razie urodzenia dziecka lub w razie przyjęcia dziecka na wychowanie i wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka w czasie korzystania z urlopu bezpłatnego pracownicy przysługuje zasiłek macierzyński na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 6. 1. Zakład pracy może skierować pracownicę korzystającą z urlopu bezpłatnego do szkoły średniej lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie w trybie określonym odrębnymi przepisami. Pracownicy nie przysługują w takim wypadku świadczenia przewidziane dla pracowników skierowanych do szkół lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie — z wyjątkiem zwrotu kosztów przejazdu do siedziby szkoły (szkoły wyższej), jeżeli świadczenie takie jest przewidziane dla pracowników skierowanych do danego rodzaju szkoły lub na dany rodzaj studiów.

2. Pracownica korzystająca z urlopu bezpłatnego może być na swój wniosek lub za swoją zgodą skierowana przez zakład pracy na kurs podnoszący jej kwalifikacje zawodowe, odbywający się w miejscu jej zamieszkania, a także na kurs odbywający się poza miejscem zamieszkania, jeżeli nie ma on charakteru stacjonarnego.

§ 7. 1. Na wniosek pracownicy uprawnionej do urlopu bezpłatnego lub korzystającej z tego urlopu zakład pracy, w którym jest ona zatrudniona, może zatrudnić ją w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy o pracę nakładczą albo umowy agencyjnej lub umowy zlecenia.

2. Jeżeli zakład pracy, w którym pracownica jest zatrudniona, nie uwzględnił jej wniosku o zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy o pracę nakładczą albo umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, pracownica może w okresie urlopu bezpłatnego podjąć takie zatrudnienie w innym zakładzie pracy, zawiadamiając o tym macierzysty zakład.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, w razie gdy pracownica nie może podjąć pracy w macierzystym zakładzie z przyczyn od niej niezależnych.

4. Pracownicy zatrudnionej według zasad określonych w ust. 1—3 w razie zbiegu uprawnień wynikających ze stosunku pracy i uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu dla pracownic nie zatrudnionych w okresie urlopu bezpłatnego przysługują uprawnienia korzystniejsze lub wybrane przez pracownicę.

5. Podjęcie przez pracownicę zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy lub niezgodnie z warunkami przewidzianymi w ust. 2 stanowi podstawę dla zakładu pracy do odwołania pracownicy z urlopu bezpłatnego.

§ 8. Zakład pracy, który udzielił pracownicy urlopu bezpłatnego, może odwołać ją z tego urlopu, jeżeli nie sprawuje ona osobistej opieki nad dzieckiem.

§ 9. Pracownica może zrezygnować z udzielonego jej urlopu bezpłatnego:

- 1) w każdym czasie — za zgodą zakładu pracy lub
- 2) po uprzednim zawiadomieniu zakładu pracy najpóźniej na 30 dni przed zamierzonym podjęciem pracy.

§ 10. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownicą w czasie urlopu bezpłatnego, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownicy lub zakład pracy ulega likwidacji.

2. Okres, na który pracownicy udzielono urlopu bezpłatnego, przypadający po rozwiązaniu umowy o pracę z powodu likwidacji zakładu pracy, traktuje się jako okres urlopu bezpłatnego w zakresie uprawnień przewidzianych w § 4, § 5 i § 11 ust. 1—3. Prawo do świadczeń określonych w § 4 i § 5 ustalają i świadczenia te wypłacają oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. W razie rozwiązania stosunku pracy z pracownicą korzystającą z urlopu bezpłatnego wskutek likwidacji zakładu pracy, zakład pracy obowiązany jest stwierdzić w świadectwie pracy okres udzielonego jej urlopu bezpłatnego.

§ 11. 1. Okres pracy przed urlopem bezpłatnym wlicza się do okresu pracy po zakończeniu tego urlopu w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy w danym zawodzie, służbie lub branży albo w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień.

2. Okresy urlopu bezpłatnego w wymiarze nie przekraczającym 6 lat uważa się za okres zatrudnienia w rozumieniu przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz przepisów o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

3. Okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu wypoczynkowego.

4. Urlop bezpłatny trwający nie dłużej niż 1 miesiąc nie ogranicza uprawnień pracownicy do urlopu wypoczynkowego; w razie korzystania przez pracownicę z urlopu bezpłatnego dłuższego niż 1 miesiąc urlop wypoczynkowy przysługujący za rok kalendarzowy, w którym pracownica podjęła pracę po urlopie bezpłatnym, ulega skróceniu o $\frac{1}{12}$ część za każdy miesiąc urlopu bezpłatnego, nie więcej jednak niż za 12 miesięcy; jeżeli urlop ten został już przez pracownicę wykorzystany, skróceniu ulega urlop wypoczynkowy za następny rok kalendarzowy. Za rok kalendarzowy objęty w całości urlopem bezpłatnym urlop wypoczynkowy nie przysługuje.

5. W razie rozwiązania umowy o pracę w okresie urlopu bezpłatnego lub z jego upływem za wypowiedzeniem dokonany przez pracownicę lub na mocy porozumienia stron pracownicy nie przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu nie wykorzystanego urlopu wypoczynkowego przewidzianego za rok kalendarzowy, w którym stosunek pracy został rozwiązany, chyba że pracownica nabyła prawo do tego urlopu przed rozpoczęciem urlopu bezpłatnego.

§ 12. Do nauczycielek zatrudnionych w szkołach, w których organizacja pracy przewiduje ferie szkolne, oraz do nauczycielek akademickich objętych przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. — Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz. U. z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i z 1973 r. Nr 12, poz. 89), zwanych dalej „nauczycielkami”, przepisy rozporządzenia stosuje się ze zmianami wynikającymi z § 13—16.

§ 13. 1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego nauczycielka występuje do organu, który ją mianował lub zawarł z nią umowę o pracę.

2. Termin zakończenia urlopu bezpłatnego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie roku szkolnego.

3. Jeżeli jest to uzasadnione terminem zakończenia urlopu bezpłatnego, jego wymiar i okres ulegają odpowiedniemu skróceniu, a na wniosek nauczycielki odpowiedniemu przedłużeniu.

4. Wniosek o udzielenie urlopu bezpłatnego powinien być zgłoszony przez nauczycielkę co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia urlopu.

5. Przepisy ust. 2 i 3 nie mają zastosowania, jeżeli urlop bezpłatny został udzielony nauczycielce w wymiarze nie przekraczającym miesiąca.

§ 14. Przepis § 13 stosuje się odpowiednio w wypadkach przewidzianych w § 1 ust. 3.

§ 15. Nauczycielka może zrezygnować z udzielonego jej urlopu bezpłatnego:

- 1) w każdym czasie — za zgodą organu określonego w § 13 ust. 1,
- 2) z początkiem roku szkolnego — po uprzednim zawiadomieniu organu określonego w § 13 ust. 1 co naj-

mniej na 3 miesiące przed zamierzonym podjęciem pracy.

§ 16. Nauczycielka, która korzysta z urlopu bezpłatnego, nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego z dniem rozpoczęcia ferii szkolnych (czasu wolnego od zajęć dydaktycznych), przypadających po zakończeniu urlopu bezpłatnego; przepis § 11 ust. 4 nie ma zastosowania.

§ 17. Przepis § 13 ust. 1 oraz § 15 pkt 1 stosuje się także do nauczycielek zatrudnionych w szkołach i w innych placówkach oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych, w których nie są przewidziane ferie szkolne.

§ 18. Tracą moc:

- 1) uchwała nr 13 Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1972 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi (Monitor Polski Nr 5, poz. 26),
- 2) uchwała nr 293 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1974 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek opiekujących się małymi dziećmi, zatrudnionych w charakterze nauczycielek i nauczycielek akademickich (Monitor Polski Nr 42, poz. 249).

§ 19. Przepisy rozporządzenia stosuje się także do pracownic, które w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia korzystały z urlopu bezpłatnego na podstawie przepisów wymienionych w § 18.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1976 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*